

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/VI.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, četrtek 30. januarja 1919.

Štev. 24.

Narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Avstrijo je zadela usoda, ki si jo je skovala s svojimi zločini, v trenutku, ko je stoletja od nje tlačene narode objela zlata svoboda.

Tudi Ti narod naš, ki Te je krvoločnica tako kruto teptala v prah, si stal vedno v prvih vrstah njenih rušiteljev. Tvoj boj za svobodo je star kakor Tvoja povest. Že stoletja si se boril proti vsem, ki so tvorili moč in bistvo Avstrije in nisi odnehal niti tedaj, ko Ti je pripravljala zadnji smrtni udarec. Ker si samemu sebi ostal zvest, je morala propasti ona in na njenih razvalinah gradiš ponosno in svobodno svoj dom.

Na zapadni strani našega sinjega morja preži sosed, omamljen od krika peščice svojih rojakov, katere si Ti gojil na svojem srcu, in pozabivši sporočila svojih najboljših sinov, Te hoče oropati najdragocenejših delov Tvoje domovine, Tvojega sinjega morja.

Italija, ki je v kletem objemu Avstrije in Nemčije zasanjala o gospodstvu nad tujimi narodi, današnja službena Italija je prestopila tudi Tvoj prag, preko katerega hoče zasnovati svoje gospostvo in oživotvoriti težnje, radi katerih so propale njene nekdanje zaveznice.

Narod, zdrami se!

Brezuspešen je vsak poziv na vest današnje službene Italije! Ona niti ne more naših teženj razumeti, imperialistične sanje, v katere jo je zazibala njena častihlepnost, ji ne dovoljujejo, razumeti nas, niti ne svoje prave potrebe, še manj pa potrebe svojega sosedu. Mesto da bi Ti podala svobodno svojo roko v bratsko zavezo, se je vtihotapila današnja službena Italija s tem geslom v ustih, v Tvoj dom, prinašajoč Ti grozo novih temnic, okove novega robstva.

Narod naš!

Silnejši viharji so že divjali nad Tvojo glavo, Ti pa nisi klonil. Tudi danes ne boš!

Pripravljeni smo, urediti si svoj dom tako, da bo nudil varno streho vsem, pripravljani smo, ustvariti temelje dobrega sosedstva in vzajemnega spoštovanja do sosednjega italijanskega naroda. Taki stopamo pred Tebe, narod naš, s pozivom, da stopiš odločno na branik svobodne in edinstvene svoje domovine in da zapišeš na svoj prapor geslo, vredno sebe: Popolno svobodo ali pa nov boj! Če Evropa ne ugodí našim pravičnim zahtevam, ne bo miru, ker Italija vžiga na naših domovih nov svetovni požar! Danes ne stojiš več sam in zapuščen, ker nisi več raztrgan, temveč edin in ker se za idejo, za katero se Ti bojuješ — bore s Teboj vsi narodi Evrope in mlade Ame-

rike, se bore demokracije celega sveta, na čelu jim veliki Wilson!

Naj zadoni Tvoj glas od Triglava do Vardarja, od Dunava do sinjega morja in uduši krik Tvoje izneverjene dece ter ukroti nenasiten pohlep današnje službene Italije!

Slovenci, Hrvati, Srbi, na plan!

Jugoslovanska akademična omladina.

Političen pregled.

Konferenca hrvatske socijalno demokratske stranke je končala 27. jan. pozno ponoči. Vršila se je v znamenju ostrega boja med levico in desnico. Borba se je vrtela okrog vprašanja, ali je umestno, da so vstopili socijalisti v vlado ali ne. Levica je na temelju svojega komunistično pobarvanega programa zahtevala, naj minister Korač takoj izstopi iz vlade in naj mu slede tudi razni pokrajinski poverjeniki. Borba se je končala z zmago takozvanih ministerijelnih, t. j. Koračeve skupine. Resolucijo, s katero se odobruje Koračev vstop v kabinet, je sprejelo 59 delegatov, za resolucijo levice pa je glasovalo samo 36 pooblaščenecv. Zvečer je govoril tudi poverjenik deželne vlade za Slovenijo Anton Kristan, ki je izročil pozdrave slovenskega proletarijata. Kristan je omenil, da je vsled sodelovanja soc. dem. pri vladi uveden osemurni delavnik, dočim so ostale plače neizpremenjene. Kristan se je izrazil za ujedinjenje jugoslovanske soc. dem. stranke.

Mirovna konferenca proti zasedanju spornih ozemelj. Agence Havas objavlja nastopno uradno poročilo: Po zborovanju najvišjega vojnega sveta so imeli predsednik Wilson, ministrski predsedniki, ministri za zunanje stvari Anglije, Francije in Italije ter zastopniki japonske vlade kratko sejo. Sklenili so, da se objavi in brezlično brzojavi nastopno izjavo: Vlade, ki so se zbrale, da ustvarijo med narodi trajen mir, so ginjete po vesteh, ki jim prihajajo iz različnih dežel Evrope in iztoka. Te vesti javljajo, da se po nekod rabi sile, da se zasedejo ozemlja, o katerih usodi ima samo mirovna konferenca določevati. Vlade menijo, da morajo svariti in izjaviti, da škoduje vsaka zasedba s silo največ onemu, ki porablja taka sredstva. Oni, ki porabijo silo, zbujaajo domnevo, da dvomijo na pravici in pravičnosti svojih zahtev, da hočejo nadomestiti dokaz pravice z zasedbo in da hočejo svojo suvereniteto ustvariti na sili in ne na narodni ali plemenski skupnosti ter na naravni vezi, ustvarjene po zgodovini. S tem izgube pravni naslov, ki bi ga mogli kasneje uveljaviti in kažejo, da ne zaupajo mirovni konferenci. Ako žele pravice, se morajo odreči vsake sile in predložiti svoje zahteve mirovni konferen-

ci, na način, ki ne dopušča nobenega dvoma o njihovi dobri veri. Prihodnja seje bo v petek ob treh popoldne.

Monarhistična zarota na madžarskem.

V političnih krogih se zatrjuje, da se snuje na Madžarskem močna vojaška organizacija, ki ima nalogo vzpostaviti zopet monarhijo. Razni madžarski aristokrati so v to svrhu zbrali fond, ki znaša že 23 milijonov kron.

Na Dunaju bodo odločevale ženske.

Čehoslov. fisk. urad poroča: Na volilnem shodu na Dunaju v sejni dvorani starega Mestnega doma je izjavil župan dr. Weisskirchner nastopno: Število volilcev je naraslo tako, kakor nismo pričakovali. Jaz sem mislil, da bo 800.000 volilcev in volilk. Resnično pa imamo že 1.072.000 volilcev in volilk. Število volilk je mnogo večje, kakor število volilcev. Ubogi kandidati se morajo torej opirati na ženice. (Veselost.) Večinoma bodo odločale ženske, kakšna bo usoda naše države.

Mariborske novice.

Razpis nagrade. Neka zavedna Jugoslovanka je darovala 1000 K nagrade tistim, ki se izkažejo s pričami, da so ob priliki pondeljkeve demonstracije pobirali nemške zastave. Nagrada se razdeli v našem uredništvu.

Hrvatski vojaki v Mariboru. 28. jan. zvečer ob 10. uri se je pripeljal v Maribor bataljon Hrvatov iz Belovara. Na kolodvoru jih je pričakoval general Maister s častniki ter velikanska množica Slovencev in Slovenk. Ob dohodu vlaka je zaigrala godba „Lepo našo domovino“. Poveljnik hrvatskega bataljona kapetan Mrzović je javil generalu Maistru: „Gospodine generale, pokorno javljam: Imam 600 momaka i 8 strojnih pušaka!“ Nato je odgovoril general Maister ter pripomnil, da bo hrvatsko moštvo pozdravil naslednjih dan. V sredo dopoldne ob 11. uri se je na Glavnem trgu pred mestno hišo vršila velika parada mariborske posadke. General Maister je ob tej priliki pozdravil došle brate Hrvate in pravkar došle Srbe ter zbrano slovensko občinstvo z balkona mestne hiše.

Pevske vaje Dramatičnega društva se zaradi vladajočih razmer začasno ne vršijo. Zopetni začetek se pravočasno objavi.

Nov zakon za pošto in brzojav bo izdelalo ministrstvo za vse ozemlje SHS.

O namenih zadnjih izgredov. Zakaj so se demonstranti zbrali pred magistratom, se da res raztolmačiti tako, da so hoteli magistrat zopet dobiti v svoje roke. Za to dejstvo govorijo sledeče stvari. G. gerenta dr. Pfeiferja je nekdo prejšnji dan svaril, naj ne hodi ta dan na magistrat, češ da ga bodo odstranili iz njegove pisarne. Dalje je nekdo tekem dopoldneva dne, ko so se vršile demonstracije, brzojavil v Gradec, da je Maribor nemški in nato, da naj pošljejo zastave. Dotičnika je policija prišla. Po mestu so Nemci širili govorice, da bo Maribor nemški. Videl sem, kako je

neka gospodična vsled tega jokala. Dalje je neki Nemec med streljanjem rekel: „Auf diese feige Bande (to so Nemci) ist kein Verlaß; statt vorwärts zu gehen und diese paar Mandeln (naše vojake) zu entwaffnen“. Za te besede imamo zanesljivo pričjo na razpolago. Razven tega je itak znano, da so istega dne Nemci poskusili na glavarstvu razobesiti nemško zastavo. Mi vse to pribijemo, resnici na ljubo, da ne bi nazadnje kdo mislil, kako nedolžna jagnjeta, da so nemški nacionanci. Da nas Slovence po vseh teh dogodkih in po ponesrečenju njihovih načrtov še bolj sovražijo kakor so nas že preje, to je jasno.

Policijskega komisarja dra. Senekoviča je napadel med drugimi J. Tajnikar, sin odpuščenega poštnega sluga. Revolver so našli pri njem. Fant je že v luknji.

Pogreb pondeljgovih žrtev se je vršil včeraj mirno, ker je bila udeležba dovoljena le sorodnikom in deputacijam. Prav!

Francoska zaobljuba. Ob priliki, ko je bilo neko francosko odposlanstvo v Gradcu, je baje francoski polkovnik, ki je nekaj konferiral z dr. Kaanom, deželnim glavarjem nemške Štajerske, odklonil, da bi dal roko dr. Kaanu, ki mu je v slovo ponujal roko, rekoč: Oprostite, mi, francoski ofisirji, smo v Belgiji videli toliko otrok brez rok, da smo se zaobljubili nobenemu Nemcu dati roke.

Slovenska imena. Kdor boče veljati kot pošten značaj ali karakter, naj se nikdar ne sramuje svojega rodnega jezika. Zato dajajmo svojim otrokom slovenska imena. Zaradi tega ne mislimo biti šovinisti, a ravno tako malo takšni germanofili, t. j. zaljubljeni v Nemce, da bi otrokom dajali nemška imena!

Obči pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani nas naproša za priobčenje naslednjega naznanila. Za skorajšnji začetek poslovanja tega zavoda so dela in predpriprave v polnem teku. Začasno posluje zavod skupno z Delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/I. nadstropje. Redno poslovanje bo omogočeno začetkom meseca marca. Do tedaj bodo dotiskane tudi vse potrebne tiskovine za prijavo nameščen ev itd. Vplačevanje premij se naj ne vrši med tem časom in zavod pozivlja vse službodajnike, da naj shranijo denar, dokler se jih ne bo pozvalo na redno vplačilo. Nujne zadeve se rešujejo sproti.

Mariborski nemški veleindustriji ne sprejmejo nobenega slovenskega delavca v službo. Na ta način hočejo ponemčiti me to.

Na pokojni „K. u. k. Garnisons-Gärtneri“ straši. Kakor se nam iz Pobrežja poroča, je začelo na bivši vojaški garnizijski vrtariji strašiti. Pravijo, da je bilo to vse drugo, le ne c. in kr. najmanj pa vrtarija in da je nadpis le zakrival čisto navadno čifutsko velepodjetje za svinjerejo in svinjarije, pri katerih so kumovali tudi bivši oblastniki v uniformah zdaj avstrijsko-nemških častnikov. In pravijo, da je bila s tem podjetjem v tesni zvezi tudi bivša avstrijska vojaška klavnica tostran Drave in da je v tej klavnici storilo smrt na stotine v vrtariji na cesarske stroške debelo izrejenih prašičev, katerih mastna telesa so neznano kam izginjala. In zdaj pravijo, da duhovi teh pokojnih stičejo okoli c. in kr. vrtarije in iščejo poleg drugih dobrih stvari tudi lepo število tistih svojih pitanih tovarišev, ki so ob prevratu neznan kam se porazgubili. Kaj, ko bi bilo res kaj na teh — strahovih?

Delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani nas naproša za priobčenje naslednjega naznanila. Za skorajšnji začetek poslovanja tega zavoda so dela in predpriprave v polnem teku. Začasno posluje zavod skupno z

Občim pokojninskim zavodom za nameščence v Ljubljani, Turjaški trg, št. 4/I. nadstropje. Redno poslovanje bo omogočeno začetkom meseca marca. Do tedaj bodo natisnjene tudi vse potrebne tiskovine itd. Vplačevanje prispevkov se naj ne vrši med tem časom in zavod pozivlja vse podjetnike, da naj shranijo ta denar, dokler ne bodo pozvani na redno vplačevanje prispevkov. Nujne zadeve rešuje zavod sproti.

Čudež! Zadnjič sem v Mariboru videl orožniškega stražmojstra Preskarja in sicer — o! — s slovensko kokardo! Mož, ki je med vojsko divjal kakor zver nad slovenskimi kmeti na Črešnovcu, jih gonil okoli in zapiral, je sedaj v službi Jugoslavije. Gabilo se mi je!

Kaj je delal? Pri pondeljkovih demonstracijah padli Hans Bratschitsch se je vedno vozil med Mariborom in Gradcem kljub temu, da je bil brez posla. Špijoniral je tod in zaslužena kazen je zadela Eihjalta.

Nepostavno postopanje. Danes dopoldne je prišel v naše uredništvo delavec, ki se je pritožil nad konjskim mesarjem Copetti. Ta človek ima na mesnici napisano, da prodaja konjsko meso po 1 K 60 v. V mesnici pa zahteva 6—7 K za kilogram. Če odjemalec zine samo besedico, kako se to vjema z zunaj nabitimi cenami, postane surov. Pozivamo pristojno oblast, da temu ljudskemu izkoriščevalcu zapre mesnico!

Nemci se pritožujejo, da se sedaj v mestni aprovizaciji samo slovensko govori. Mi smo se prepričali, da to ni res, in da se ljudem, ki ne razumejo slovenski, tudi v nemškem idiomu postreže. Pri tem bi pa dotične jadikovače opozorili na to, da v času, ko so bili Nemci v Mariboru na krmilu, ni dobil Slovencev v nobenem uradu mestne občine na slovensko prošnjo odgovora. Še celo surovo so ga nahrulili. Gospodje takozvani pravični Nemci, takrat niste imeli grajalne besede za to počenjanje, takrat niste poznali enakopravnosti! Takrat so Nemci rekli: „Wir verstehen nicht französisch“, danes pa mi ne razumemo.

Ustavljene podpore in vzdrževalnine. Vse podpore vzdrževalnine in naklonitve, nakazane pod avstrijsko vlado so bité dne 15. januarja t. l. ustavljene. Osebe katerih prehrana je s tem resno ogrožena, lahko vložijo nove prošnje do 31. t. m. Dokler te prošnje niso rešene, se v upoštevanja vrednih slučajih sme dovoliti predplačilo na podporo.

Preselitev jugoslovanskih rodbin v domovino. Jugoslovanskemu zastopništvu v Gradcu je vlada dovolila kot predujem za preselitvene stroške graških jugoslovanskih rodbin v domovino kredit 10.000 K proti nakazilu dr. Žizka in dr. Vršiča v Gradcu.

Mestno prodajalnico je prevzel g. trgovec Šošarič, ki jo bo uredil na ta način, da strankam ne bo treba čakati. Vpeljal bo blagajno, kjer se bo plačevalo. Dosedaj se je s plačevanjem pri prodajalkah največ časa zamudilo in oviralo hitro postrežbo. Kupovalec dobi kupon, na podlagi katerega plača pri blagajni. Opozorjamo pa, naj nihče ne poskusi ogoljufati, ker je uvedena zelo stroga kontrola.

Prodaja v mestni prodajalni se vrši: Splošna prodaja vsak dan, razun nedelje in praznikov od ½8—½12 dopoldne. Prodaja za revnejše sloje: na nakupne karte H. A. 2 vsak pondeljek od 2.—4. popoldne, na nakupne karte H. A. 3 vsako sredo od 2.—4. popoldne.

5 prodajalcev oziroma prodajalk sprejme mestna prodajalna na Stolnem trgu št. 15. Prosilci oz. prosilke morajo biti zmožni slovenskega in nemškega jezika. Lastnoročno pisane prošnje naj vsebujejo kratek opis sedanjega službovanja. Odgovor dobijo samo tisti, ki se sprejmejo.

Jedilno olje se prodaja v mestni prodajalni po 32 K liter.

Oddaja špeha se bo vršila na rudeče nakaznice v soboto, če bo špeh došel.

Jabolke po K 1-60 se prodajajo na Rotovžkem trgu št. 9, vsak dan predpoldne.

Razne novice.

Odkritja Maharoya. Češki pesnik Mahar piše v feljtonu „Narodni Listi“, kako so Čehi med vojsko izvedeli za vse namere vlade Stürgkhov sluga, Duba, je kot zaupnik Masarykov vzel vsako noč iz Stürgkhove delavne sobe najvažnejše akte in jih nosil Masaryku, oziroma Maharu in Hajku. Sedanji minister zunanjih zadev, Beneš, pa jih je pošiljal naprej Mahar pripoveduje, da so ob priliki preiskave v njegovi sobi hodili policisti po nevarnih dokumentih — skritih pod preprogami.

Odprava podmornic. V načrtu za zvezo narodov se odklanja podmornice kot vojno orožje in se zahteva od držav, ki bodo podpisale pogodbo, da uničijo vso orožje te vrste.

Mladinska sodišča. S 1. marcem 1919 stopi v Nemški Avstriji v veljavo naredba, ki daje predsedniku mladinskega sodišča pravico, da kadar hoče izključi javnost od razprav. Človek bi mislil, da obravnave proti mladostnim osebam sploh ne spadajo pred javnost, marveč pred omejen krog poklicanih zastopnikov javnosti: pedagogov in časnikarjev. V časopisu naj bi se mladostni grešniki nikoli ne navajali imenoma. Sploh naj bi se sramotni oder v časopisu odpravil, kakor se je odpravil srednjeveški, izvzemši velikih zločinov in nepoboljšljivih zločincev.

Povodom bridke izgube nepozabnega nam
sina in brata, gosp.

Ivan-a Omahen

častniškega namestnika

izrekamo najgorkejšo zahvalo vsem, ki so sprejeli nam tako ljubega rajnega k zadnjemu počitku. Posebno pristržno se zahvaljujemo jugoslov. strelskemu polku, g. poročniku Vladimiru Vodopivec, g. štab. naredniku Albinu Erblavec, gosp. štab. ognjičarju Pircu, potemu mariborskim pevcem pod vodstvom gosp. Blažiča in gosp. vojnemu kuratu Terstenjaku.

Maribor, 29. januarja 1919.

Žaljuočii ostali.

Otvoritev pralnice!

Uljudno naznanjam c. občinstvu, da sem zopet otvoril mojo pralnico na Franc Josipovi cesti št. 9

(prej Fani Wittek).

Za obilen obisk prosim

Florijan Strohmaler.

Prva jugoslovanska mizarnica v Mariboru

Tegetthoffov trg št. 3

priporoča vsem svojo točno in dobro izdelano pohištvo, zgradje parketnih tla kakor tudi bilardnih miz.

S poštovanjem

Rudolf Novak, mizar.

Juraj Gredlič, brivec

v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.